

Dr. Ir. Ans Heyting, toegewijd veredelaar van houtige gewassen

Wil je in het kort vertellen wie je bent, hoe oud je bent en waar je werkzame leven uit bestond?

Ik ben Ans Heyting, geboren in 1932 in Amsterdam. Ik kom uit een klein gezin: vader, moeder, zoon en dochter. Mijn ouders hadden geen vak in het groen, maar ik had al jong belangstelling voor allerlei bomen en struiken. Er was genoeg te zien in de stad.

Ik ben mijn werkzame leven begonnen met promotieonderzoek in Wageningen. Vervolgens heb ik enkele jaren gewerkt op Erfelijkheidsleer op het Laboratorium van de Landbouwhogeschool, ook in Wageningen. Het was een kortlopend contract bij de afdeling biochemische genetica.

Begin zestiger jaren kwam de veredeling van siergewassen opzetten en in 1966 kon ik een baan krijgen in Boskoop. Ik heb er 16 jaar, als veredelaar van houtige gewassen, gewerkt op het Proefstation voor de Boomkwekerij. Daarna nog vijf jaar, weer in Wageningen, in de veredeling van potplanten.

Wat voor scholing of opleiding op dendrologisch gebied heb je gehad?

Na de middelbare school (Lyceum, diploma HBS-B) ben ik naar de Landbouwhogeschool in Wageningen gegaan, richting Tuinbouw en afgestudeerd in Tuinbouwplantenteelt.

Ans Heyting (september 2015)

Foto: Ineke van Teylingen

Meteen hierna startte ik met mijn promotieonderzoek en ben op 1 juli 1964 gepromoveerd in Wageningen.

Waar komt de liefde voor de dendrologie vandaan en wie hebben je geïnspireerd?

De liefde voor dendrologie is ontstaan tijdens mijn studie in Wageningen. Wij kregen les van S.G.A. Doorenbos, hij nam ons vaak mee naar buiten. Doorenbos was directeur gemeenteplantsoenen in Den Haag. In die tijd was het gebruikelijk dat mensen uit het bedrijfsleven (ingenieurs, biologen) als consultant college gaven. Door zijn gedrevenheid ben ik dendroloog geworden.

Voor welke planten heb je een speciale passie en hoe is dat gekomen?

Ik kan het niet uitleggen maar voor mij is er maar één boom: de tulpenboom – *Liriodendron tulipifera*. Ik vind 'm heel bijzonder met zijn

aparte blad en intrigerende bloemen. *Clematis* heeft ook mijn volle interesse.

Hoe zag in grote lijnen je dendrologische hobby er uit?

Aan mijn voorgangers op het proefstation, Broertjes en Schneider, was al eens gevraagd om via kruisingen een grootbloemige gele *Clematis* te ontwikkelen maar het was nog niet gelukt. Ik kreeg hetzelfde verzoek. Er waren al geel bloeiende soorten, onder andere *C. tangutica*, maar die hadden hangende belletjes. Ik wilde het wel proberen maar hoe kon ik dat bereiken? Ik ben begonnen om een hoek met kruisingsproducten op te zetten en de selecties goed in de gaten te houden, bijvoorbeeld hoe gedragen ze zich qua groei. Mijn inspanningen werden na enkele jaren geduld beloond met selecties die een meer open bloem vertoonden. Uiteindelijk zijn er twee in de handel gekomen: *Clematis tangutica* 'Aureolin' (is de naam van een bepaalde gele kleur in de kleurenwaaier) en de rijkbloeiende *C. tangutica* 'Helios', die na mijn vertrek is uitgegeven. Toen ik stopte is het *Clematis* onderzoek min of meer beëindigd – het zij zo.

Al werkende krijg je bepaalde voorkeuren, het is maar net waar je mee bezig bent. Naast *Clematis* ben ik me ook gaan interesseren voor *Rhododendron*, eigenlijk het hoofdgewas waar ik me mee bezig gehouden heb. *Rhododendron* vind je bijna overal, van Lapland (*R. lapponicum*) tot in de tropen. Op Nieuw-Guinea zijn er wel 300 soorten, waaronder *R. vireya*, deze wordt sporadisch gekweekt als kamerplant. Het kenmerkende van *R. vireya* is dat ze stervormige schubben hebben. De meeste *Rhododendron* hybriden zijn rond 1900 geïntroduceerd, ze kwamen met expeditie mee en zo zijn er veel in Europa terecht gekomen, vooral in Engeland. Door intensief kruisingswerk en zorgvuldig selecteren zijn er op het Proefstation prachtige nieuwe cultivars ontwikkeld en uitgegeven. Met *R. yakushimanum*, zeer winterhard, zijn later ook goede hybriden ontstaan. *Cytisus scoparius* 'Boskoop Ruby' is ook een

van mijn kindjes, ontstaan uit een zaaisel van *C. 'Hollandia'*.

Pieris japonica 'Debutante' is gevonden als een zaailing uit de soort. Ik had het zaad van Jelena de Belder (Arboretum Kalmthout) gekregen en ging ermee aan de slag. Ik ging er regelmatig naar toe, samen met kasbaas Aza Pellekooren, om haar bevindingen met de onze te vergelijken en elkaar bij te praten op het gebied van nieuwe selecties. Zoals in ieder zaaisel zaten er ook nu veel verschillen in, maar er zat een opvallend andere tussen. Die werd opgekweekt en vegetatief vermeerderd. De nieuweling bleek een goede aanvulling van het sortiment te zijn en werd uitgegeven voor de handel. Veel kwekers vonden 'm ook mooi en gingen 'm door zaad vermeerderen. Fout! Op die manier komt de plant nooit soortecht terug. Het gevolg: veel valse 'Debutante's in omloop.

Na Boskoop ben ik in Wageningen gaan werken in de veredeling van bloeiende potplanten. In nauwe samenwerking met het proefstation in Aalsmeer heb ik mij bezig gehouden met het *Hibiscus* sortiment. Ik moest eerst voldoende kennis verwerven over de eigenschappen van de plant, maar het is ons gelukt om een geheel nieuw sortiment te ontwikkelen, dat vrijwel geheel voldeed aan de eisen die wij eraan gesteld hadden, zoals jaarrond bloeien. Er zijn interessante selecties gemaakt en vooral in Amerika en Denemarken was men erg enthousiast over de resultaten.

Hoe kijk je hierop terug? Heeft het je gegeven wat je verwachtte of heb je daarin ook teleurstelling ervaren?

Ik heb met veel plezier mijn werk gedaan. Ik kon buiten zijn tussen de planten en ervoer het werken in de kruisingshoek als 'wetenschappelijk werk in een wandelpark'. In z'n algemeenheid gaat het er in mijn vak om, dat je door het maken van kruisingen en selecties een verbetering van het sortiment teweeg brengt. Het was erg leuk om te doen en ook heel interessant om diverse dingen te ontdekken. Je weet van te voren niet

wat lukt of wat kan. Het kon heel anders uitpakken dan je gedacht had, maar als er leuke resultaten geboekt konden worden, dan genoot ik daarvan. Als er iets niet lukte, ja jammer dan: 'It's all in the game.' Door deze instelling heb ik mislukkingen nooit als een teleurstelling ervaren.

Wat is het meest opmerkelijke wat je hebt meegemaakt?

In het begin van mijn loopbaan werd er eerder voor een man gekozen als er mannelijke en vrouwelijke sollicitanten waren voor een bepaalde functie, maar ik heb nooit het gevoel gehad dat ik als vrouw niet serieus genomen werd in mijn vak.

Wat is het vervelendste in je herinnering?

De fusie van enkele Wageningse onderzoeksinstituten met de daarbij behorende reorganisaties. Alles werd grootschaliger en er moest meer worden vergaderd.

Toen vond ik het genoeg geweest en ging medio 1990 vervroegd met pensioen.

Heb je nog een leuke anekdote te vertellen?

Op zekere dag stond er een delegatie Franse kwekers op de stoep van het Proefstation en ze vroegen naar de plantenveredelaar. Ik was in 'mijn hoek' aan het werk, het was qua selectie de drukste tijd van het jaar, en noteerde wat er allemaal stond te bloeien. Het regende, de planten waren nat, ik dus ook en met vieze handen. Of ik maar eventjes de Franse delegatie wilde rondleiden! Totaal overvallen en onvoorbereid heb ik heel veel moeite moeten doen om ze in goed Frans te woord te staan.

Vind je het belangrijk om je kennis en ervaring met anderen te delen?

Het is een 'must!' Kennisoverdracht is heel belangrijk. Zo ben ik ook heel veel te weten gekomen. Als ik nieuw materiaal gevonden

Rhododendron 'Dr. Ans Heyting', een cadeau bij haar afscheid in 1990

Foto: Internet

had, ging ik er ermee naar Harry van de Laar, de sortimentsdeskundige op het Proefstation. Hij was secretaris van de Keuringscommissie en bracht het daar aan de orde. Als ik de mening van de deskundigen wilde horen, werd dit in overleg met de toenmalige voorzitter (Herman Grootendorst) geregeld.

Ik gaf niet vaak lezingen maar wel diverse keren op de speciale proeftuinmiddagen om het vak te informeren over de stand van zaken. De meest indringende lezing ging over de gevolgen van bacterievuur, destijds een grote bedreiging voor de gewassen die er gevoelig voor bleken te zijn en voor de handel.

Als je opnieuw kon beginnen, zou je dan weer dezelfde keuze maken?

Ik zou het beslist overdoen, het onderzoek van sierheesters en kamerplanten is nooit klaar. Vooral het onderzoek van potplanten voor de bloemisterij heeft een extra moeilijkheidsgraad, omdat de planten het liefst jaarrond moeten bloeien.

Hoewel mijn tuin al lang vol is, koop ik nog graag nieuwe planten.

Heb je nog een bijzonderheid te vertellen?

Bij mijn afscheid zei de toenmalige locatie-manager Wim de Jong: 'Wij willen een *Rhododendron* naar jou vernoemen.' Er stonden verschillende nieuwe planten klaar om uitgegeven te worden, ik mocht er een uitkiezen. Mijn voorkeur ging uit naar een variant met zalmroze bloemen, die werd *Rhododendron 'Dr. Ans Heyting'* genoemd – het is de laatste van alle tuinhybriden die bloeit. □

